

Brüsszel, 2026. február 27.
(OR. en)

6851/26

RECH 86
RELEX 296

FEDŐLAP

Küldi: az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma: 2026. február 27.
Címzett: Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára

Biz. dok. sz.: COM(2026) 96 final

Tárgy: A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK
Második kétéves jelentés a kutatás és az innováció globális
megközelítésének végrehajtásáról (2023–2025)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2026) 96 final.

Melléklet: COM(2026) 96 final

Brüsszel, 2026.2.27.
COM(2026) 96 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

**Második kétéves jelentés a kutatás és az innováció globális megközelítésének
végrehajtásáról (2023–2025)**

1. BEVEZETÉS

A kutatás és az innováció (K+I) globális megközelítéséről szóló közleményt¹ 2021 májusában fogadták el – egy olyan időszakban, amikor a világ nagyon más volt, mint ma. Ennek ellenére átfogó célkitűzései és elvei továbbra is érvényesek, mint például az alapvető K+I értékek védelme és előmozdítása, az egyenlő versenyfeltételek és a kölcsönösség megteremtése a K+I terén folytatott nemzetközi együttműködésben, az olyan globális kihívások közös kezelése, mint az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése és a globális egészségügyi válságok, valamint árnyalt és modulált megközelítés elfogadása a nem uniós országokkal és régiókkal való együttműködés terén.

A K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés növeli a kiválóságot és a versenyképességet, mobilitás és együttműködés révén hozzáférést biztosít a nemzetközi szakértelemhez, megoldásokat dolgoz ki a globális kihívásokra, és előmozdítja a közös tudományos és műszaki szabványokat, ezáltal csökkentve a kereskedelmi akadályokat és növelve a potenciális piacokhoz való hozzáférést. Emellett politikai és diplomáciai tőkét épít, és hozzájárul az EU geopolitikai célkitűzéseéhez. Ennek előmozdítását az Európai Unió működéséről szóló szerződés 180. cikkének b) pontja rögzíti.

Az EU-nak határozottabban kell érvényesítenie stratégiai érdekeit a geostratégiai rivalizálás korában, ugyanakkor meg kell erősítenie együttműködését a hasonlóan gondolkodó partnerekkel². A globális megközelítés végrehajtása során ezért figyelembe kell venni mind az új geopolitikai realitásokat, mind a tudomány és a technológia úttörő fejleményeit. A 2023-ban elfogadott első kétéves végrehajtási jelentés reagált ezekre a realitásokra, például azáltal, hogy kiemelte az Oroszország teljes körű jogellenes inváziójának megindítását követően Ukrajnának nyújtott uniós támogatást.

Az elmúlt két évben az EU határozott lépéseket tett e kihívások kezelése érdekében olyan kulcsfontosságú kezdeményezések elfogadásával, amelyek célja annak biztosítása, hogy az EU továbbra is az innováció élvonalában álljon, és hogy K+I rendszere nyitott és biztonságos maradjon³. Az EU jelenleg és a jövőben is a multilateralizmus, a szabályokon alapuló nemzetközi rend és a bizonyítékinformált szakpolitikai döntéshozatal öre, ami napjaink világában elengedhetetlen a demokrácia alapelveinek, többek között a reziliensebb és erősebb demokratikus társadalmaknak a védelméhez. Mivel az EU által képviselt elvek és értékek világszerte egyre nagyobb veszélynek vannak kitéve, az EU-nak minden eddiginél nagyobb mértékben ki kell állnia a tudományos élet szabadsága és a tudományos kutatás szabadsága, valamint a sokszínűség, a méltányosság és a befogadás mellett. Ez magában foglalja a nők,

¹ COM(2021) 252 final.

² https://commission.europa.eu/document/download/833e082a-0c39-4bc6-a119-e0760ebc7360_en?filename=mision-letter-zaharieva.pdf.

³ Példaként említhető a gazdasági biztonsági stratégia (JOIN(2023) 20 final), a kutatásbiztonság fokozásáról szóló tanácsi ajánlás (C(2024) 3510), „Az EU gazdasági biztonságának megerősítése” című közös közlemény (JOIN(2025) 977 final), a versenyképességi iránytű (COM(2025) 30 final), az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó stratégia (SWD(2025) 138 final), a kutatási és technológiai infrastruktúrára vonatkozó európai stratégia (COM(2025) 497 final/2), a mesterséges intelligencia tudományos alkalmazására irányuló európai stratégia (COM(2025) 724 final), a tisztai-par-megállapodás (COM(2025) 85 final) és a Válaszd Európát! kezdeményezés (https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en?prefLang=hu&etrans=hu).

valamint a megkülönböztetés fokozott kockázatának kitett egyéb csoportok egyenlőségének és megkülönböztetésmentességének előmozdítását, továbbá a K+I rendszerekben való teljes körű és hatékony részvételük biztosítását. Ezek az értékek nemcsak erkölcsi kötelességnek tekintendők, hanem az EU egyik legerősebb értékei a tehetségekért folytatott globális versenyben.

Ez a jelentés áttekintést nyújt a Bizottságnak a K+I globális megközelítésének végrehajtása terén végzett munkájáról, valamint a végrehajtásról szóló első kétéves jelentés⁴ 2023. évi közzététele óta elfogadott kapcsolódó tanácsi következtetésekről⁵. Célja, hogy pillanatképet nyújtson arról, hogy az EU hogyan reagál a K+I terén jelentkező új kihívásokra és igényekre az egyre versengőbb és ingatagabb nemzetközi környezetben, ezáltal védve stratégiai érdekeit.

2. A NEMZETKÖZI NYITOTTSÁG ÉS AZ ALAPVETŐ ÉRTÉKEK IRÁNTI UNIÓS ELKÖTELEZETTSÉG MEGERŐSÍTÉSE A KUTATÁS ÉS INNOVÁCIÓ TERÉN

Az EU a nemzetközi partnerekkel együtt világszerte végrehajtotta a K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés elveiről és értékeiről szóló többoldalú párbeszédet, amelynek eredményeként 2024 februárjában egy nemzetközi miniszteri konferencián jóváhagyták a brüsszeli nyilatkozatot. A Bizottság azt javasolta, hogy a párbeszéd következő szakaszát földrajzi és tematikus hatókörének kiszélesítésével kezdjék meg. A Bizottság megkezdte a tudománydiplomácia európai keretének kidolgozását is, és tudósok és diplomaták által közösen készített szakértői ajánlásokat tartalmazó jelentést készített. Új-Zélandnak, Kanadának, az Egyesült Királyságnak, a Koreai Köztársaságnak, Svájcnak és Egyiptomnak a Horizont Európához való társulásával az EU továbbra is sikeresen alakított ki szoros kapcsolatokat a kulcsfontosságú külföldi partnerekkel a K+I terén.

2.1. A K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés elvei és értékei

A K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés elveiről és értékeiről szóló többoldalú párbeszéd 2022. júliusi elindítását követően a Bizottság együttműködött globális partnereivel a kutatási kiválósággal, a tudás hasznosításával, a kutatásbiztonsággal, valamint az alacsony és közepes jövedelmű országokkal való méltányos K+I partnerségekkel kapcsolatos kérdések megvitatása érdekében. Ennek csúcspontja az EU Tanácsának belga elnöksége alatt 2024 februárjában tartott nemzetközi miniszteri konferencia volt, amely jóváhagyta a K+I

⁴ Például a „*Much More Than A Market*” (Jóval több mint piac) című magas szintű jelentés (Letta-jelentés), az európai versenyképesség jövőjéről szóló jelentés (Draghi-jelentés), a „*Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness*” (Együtt biztonságosabb – Európa polgári és katonai felkészültségének és készenlétének megerősítése) című jelentés (a Niinistö-jelentés), az „*Align, Act, Accelerate*” c. jelentés (a Heitor-jelentés).

⁵ 12301/21 RECH 425.

terén folytatott nemzetközi együttműködés elveiről és értékeiről szóló miniszteri nyilatkozatot, az úgynevezett brüsszeli nyilatkozatot⁶.

A kutatás és innováció globális megközelítéséről szóló tanácsi következtetésekből foglalt, európai tudománydiplomáciai menetrend⁷ kidolgozására irányuló kérést, valamint a Versenyképességi Tanács 2023. júliusi ülésén ezt követően folytatott megbeszéléseket követően a Bizottság megbízta a tudósok és diplomaták egy csoportját, hogy terjesszen elő konkrét ajánlásokat a tudománydiplomácia jövőbeli európai keretére vonatkozóan⁸. A 130 tudománydiplomáciai szakértő által kidolgozott ajánlásokat, amelyek stratégiai, operatív és támogató eszközöket javasolnak Európa tudománydiplomáciában betöltött vezető szerepének támogatásához, 2025 februárjában szakértői jelentésben⁹ tették közzé. E folyamat egyik fontos mérföldköve a 2023 decemberében tartott első európai tudománydiplomáciai konferencia volt, amely lehetővé tette az európai tudománydiplomáciai közösség számára, hogy átgondolja a stratégiai megközelítést¹⁰.

A Bizottság célzott munkaértekezleteket és megbeszéléseket támogatott, többek között a földközi-tengeri tudománydiplomáciáról és a határokon átnyúló nilusi vízkészlet-gazdálkodásról, hogy bemutassa a tudománydiplomácia értékét a gyakorlatban. 2025 októberében sor került a tudománydiplomáciáról szóló első AU–EU párbeszédre, amelynek eredményeként a tudománydiplomáciát az Afrikai Unió és az Európai Unió közötti, a tudományról, a technológiáról és az innovációról szóló magas szintű szakpolitikai párbeszéd új irányvonalaként ismerték el. Emellett a Bizottság támogatta az EU Tudománydiplomáciai Szövetségét¹¹, amely a témával foglalkozó vezető intézményeket tömöríti.

2024 áprilisában az EU aláírta a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetnek (OECD) a fenntartható és inkluzív jövőt szolgáló transzformatív tudományos, technológiai és innovációs politikákról szóló miniszteri nyilatkozatát, megerősítve a nemzetközi K+I együttműködés közös elveit és értékeit, beleértve a kölcsönösséget, az átláthatóságot, az elszámoltathatóságot és a kölcsönös előnyöket¹². Az EU társelnöke a G7-ek nyílt tudománnyal foglalkozó munkacsoportjának, amely hozzájárul a nyílt tudománnyal kapcsolatos szakpolitikák kidolgozásával és végrehajtásával kapcsolatos nemzetközi összehangoláshoz és együttműködéshez. Az EU és tagállamai támogatást nyújtottak a veszélyeztetett kutatóknak is, különösen a SAFE projekten¹³ keresztül.

⁶ Lásd: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/94d6bb42-1fe7-478c-b6b4-d0be4dfb0204_en?filename=brussels-ministerial-statement-2024-02.pdf. A Török Köztársaság a melléklet nélkül hagyta jóvá a miniszteri nyilatkozatot.

⁷ 12301/21 RECH 425.

⁸ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/launch-eu-science-diplomacy-working-groups-results-call-expressions-interest-published-2023-12-06_en?prefLang=hu&etrans=hu.

⁹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/0841de12-0dd2-4459-b59c-050943c04acd_en.

¹⁰ <https://eu-science-diplomacy.service-facility.eu/>.

¹¹ <https://www.science-diplomacy.eu/>.

¹² <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0501>.

¹³ <https://saferesearchers.eu/>.

Az Európai Parlament 2024. január 17-i állásfoglalásával összhangban a Bizottság külön tanulmányt indított annak érdekében, hogy tudományos alapot biztosítson a tudományos kutatás szabadságának az EU-ban történő előmozdításáról és védelméről szóló, 2025 októberében közzétett jogalkotási javaslatához¹⁴. A Bizottság nemzetközi szinten előmozdította a kutatás integritására vonatkozó európai magatartási kódexet¹⁵ és a méltányos kutatási partnerségekre vonatkozó globális magatartási kódexet¹⁶, továbbra is évente kétszer megszervezte a Nemzeti Etikai Tanács (NEC) fórumát, és aktívan részt vett az „Önkéntesek a kutatás és az etika területén (VolREthics)”¹⁷ elnevezésű kezdeményezésben. A nemi esélyegyenlőségi terv támogathatósági kritériumának a Horizont Európa keretében történő végrehajtása¹⁸ kulcsfontosságú lépés volt a nemek közötti egyenlőség K+I terén történő előmozdítása felé, többek között nemzetközi szinten is.

2.2. A Horizont Európa nemzetközi dimenziója

A keretprogramban társulás útján való részvétel a nem uniós országokkal a K+I terén folytatott együttműködés legszorosabb formája. 2023 júliusában Új-Zéland lett az első olyan ország az EU szomszédságán kívül, amely társult a Horizont Európához – majd 2024-ben az Egyesült Királyság és Kanada, 2025-ben pedig a Koreai Köztársaság, Svájc és Egyiptom követte. Japánnal lezárultak a társulási tárgyalások, Ausztráliával pedig tájékoztató célú megbeszélések kezdődtek.

A Horizont Európa I. pillére kiemelkedik nemzetközi dimenziója tekintetében: a résztvevők 8,7 %-a nem társult nem uniós országokból érkezik, ezt követi a II. pillér (5,5 %), a III. pillér (2,5 %), végül pedig „A részvétel bővítése és az Európai Kutatási Térség megerősítése” (WIDERA) cselekvések (2,4 %). A társult országok fogadják az I. pillér résztvevőinek 11,8 %-át, a II. pillér résztvevőinek 9,7 %-át, a III. pillér résztvevőinek 7,8 %-át és a WIDERA-cselekvések résztvevőinek 14,8 %-át¹⁹.

A Marie Skłodowska-Curie-cselekvések, amelyek a Horizont Európa leginkább nemzetközi komponensét képezik, elengedhetetlenek a nemzetközi K+I partnerségek létrehozásához. A Marie Skłodowska-Curie-cselekvések ösztöndíjai keretében kiválasztott kutatók 46 %-a nem uniós országból érkezett, nevezetesen 37 %-a nem társult nem uniós országból, 9 %-a pedig társult országból. A Marie Skłodowska-Curie-cselekvések a nem társult nem uniós országok szervezeteinek a Horizont Európa programban való teljes részvételének mintegy 50 %-át teszik ki. Számos ország esetében a Horizont Európa projektjeiben való teljes részvétel több mint 50 %-a Marie Skłodowska-Curie-cselekvéseken keresztül valósul meg. 2025 májusában

¹⁴ <https://op.europa.eu/hu/publication-detail/-/publication/0ad627da-a7ed-11f0-a7c5-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁵ <https://allea.org/code-of-conduct/>.

¹⁶ <https://www.globalcodeofconduct.org/>.

¹⁷ <https://www.inserm.fr/en/ethics/volrethics/>.

¹⁸ A pályázati felhívásokról kezdődően végrehajtva, 2022-től kezdődő határidőkkel.

¹⁹ A Horizont Európa 2025. július 2-i eredménytáblája szerinti adatok.

új koordinációs és támogatási fellépés indult a nemzetközi együttműködés és a Marie Skłodowska-Curie-cselekvésekben való globális részvétel megerősítése érdekében²⁰.

A K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés csomópontjaiként betöltött szerepük kiaknázása érdekében az EU folytatta a kutatási infrastruktúrákhoz – többek között a Bizottság Közös Kutatóközpontja által üzemeltetett infrastruktúrákhoz²¹ – való transznacionális hozzáférés finanszírozását, a nem társult nem uniós országok felhasználói számára is. Az EU a G7-ek globális kutatási infrastruktúrákkal foglalkozó vezető tisztviselői csoportjában is előmozdítja a nemzetközi hozzáférést²². 2024-ben a Bizottság jóváhagyta a Brisbane-nyilatkozatot²³, amely arra ösztönzi a kutatási infrastruktúra valamennyi érdekelt felét, hogy a globális kihívások kezelése érdekében fokozzák az együttműködést a nemzetközi kutatási infrastruktúrákban. 2025 szeptemberében a Bizottság elfogadta a kutatási és technológiai infrastruktúrákra vonatkozó európai stratégiát, amely intézkedéseket tartalmaz nemzetközi dimenziójuk megerősítésére.

3. A K+I-RE VONATKOZÓ GLOBÁLIS UNIÓS MEGKÖZELÍTÉS EGYENSÚLYÁNAK HELYREÁLLÍTÁSA: ÚTON AZ EGYENLŐ VERSENYFELTÉTELEK ÉS A VISZONOSSÁG FELÉ

A K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés nyitottságának és biztonságának fenntartása érdekében az EU 2024-ben tanácsi ajánlást fogadott el a kutatásbiztonság fokozásáról annak érdekében, hogy egyenlő versenyfeltételek jöjjenek létre az Európai Kutatási Térségben. Az EU határozott lépéseket tett a külföldi beavatkozással és kényszerítéssel szembeni rezilienciájának növelése érdekében azáltal, hogy értékelte a kritikus technológiákat, előmozdította a K+I beruházásokat ezeken a területeken, a Horizont Európához való hozzáférést a feltétlenül szükségesre korlátozta, és új stratégiai partnerségeket hozott létre.

A kutatók a nemzetközi együttműködés során egyre inkább ki vannak téve biztonsági kockázatoknak, mivel az európai kutatás és innováció külföldi beavatkozással és információmanipulációval, valamint az EU biztonságát érintő vagy az uniós értékeket és alapvető jogokat sértő visszaélések lehetőségével szembesül. A kutatásbiztonság fokozásáról szóló, 2024 májusában elfogadott tanácsi ajánlással²⁴ az EU immár szilárd alappal rendelkezik a K+I terén folytatott nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos biztonsági kockázatok kezeléséhez. Ezzel az ajánlással, amely nemcsak a Bizottságra és a tagállamokra terjed ki, hanem az állami kutatásfinanszírozókra és az egyetemekre is, az EU első alkalommal dolgozta ki a kutatásbiztonsági kockázatok közös fogalom meghatározását, valamint a kutatási kockázatok értékelésének közös megközelítését. 2025 októberében a

²⁰ Marie Skłodowska-Curie-cselekvések – Globális együttműködés: Szakpolitika-fejlesztés és stratégiai ösztönzés (<https://msca-glopol.eu/>).

²¹ https://joint-research-centre.ec.europa.eu/work-us/open-access-jrc-research-infrastructures_en?prefLang=hu.

²² <https://www.gsogri.org/>.

²³ <https://icri2024.au/about-icri/brisbane-statement/>.

²⁴ C(2024) 3510.

Bizottság megszervezte a kutatásbiztonságról szóló első európai kiemelt konferenciát, hogy megkönnyítse a bevált gyakorlatok megosztását.

A kutatásbiztonsággal kapcsolatos munka az EU gazdasági biztonságának javítására irányuló szélesebb körű erőfeszítés részét képezi²⁵. A kutatásbiztonságnak különösen elő kell segítenie a technológia szivárgása, nevezetesen a kritikus tudás és technológia nemzetközi tudományos együttműködés révén történő nemkívánatos átadásának megelőzését, ugyanakkor meg kell őriznie a tudományos élet szabadságára és a tudományos kutatás szabadságára vonatkozó uniós megközelítést.

E munka kulcsfontosságú része az egyes alap- vagy kritikus technológiákkal, például a mesterséges intelligenciával (MI), a biotechnológiával, a fejlett félvezetőkkel és a kvantumtechnológiával kapcsolatos kockázatok értékelése, amely folyamat a tagállamok és más érdekelt felek bevonásával zajlik. Bár ezek a kritikus technológiai értékelések túlmutatnak a K+I politikán, e munka eredménye az elkövetkező években várhatóan a K+I terén folytatott nemzetközi együttműködést is alakítja majd. A Bizottság együttműködik a hasonlóan gondolkodó országokkal a gazdasági biztonság terén, előmozdítva az EU saját kritikus technológiai képességeit, és különböző biztosítékokat vezet be az EU esetleges visszaélésekkel szembeni védelme érdekében.

2024 januárjában a Bizottság fehér könyvet tett közzé a potenciálisan kettős felhasználású technológiákkal kapcsolatos kutatás és fejlesztés támogatásának fokozására irányuló lehetőségekről²⁶. Azóta több stratégiai dokumentum is hozzájárult a kettős felhasználású kutatásról és fejlesztésről folytatott gondolkodáshoz, figyelembe véve a K+I terén folytatott nemzetközi együttműködés kockázatait a kutatás logikájától és a kettős felhasználási potenciáltól függően²⁷.

A Bizottság további lépéseket tett annak érdekében is, hogy a Horizont Európát kutatásbiztonsági szempontból rezilienssé tegye azáltal, hogy kivételesen a tagállamok és egyes nem uniós országok szervezeteire korlátozza a részvételt a kvantumtechnológiák, az MI-n alapuló kommunikációs hálózati technológiák, az akkumulátorok, az űrkutatás és a kritikus fontosságú nyersanyagok területén²⁸. A Horizont Európa 2023–2024-es munkaprogramjában a Horizont Európáról szóló rendelet 22. cikkének (5) bekezdését 33 témára²⁹, míg a 2025. évi munkaprogramban összesen 37 témára alkalmazták. További intézkedések vannak érvényben például a kutatási eredmények hasznosítására vonatkozó

²⁵ Lásd: JOIN(2023) 20 final és JOIN(2025) 977 final.

²⁶ COM(2024) 27 final.

²⁷ Lásd: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/news/all-research-and-innovation-news/new-publications-dual-use-provide-strategic-input-future-eu-ri-policies-2025-06-25_en?prefLang=hu&etrans=hu.

²⁸ A Horizont Európáról szóló rendelet 22. cikkének (5) bekezdése a munkaprogramban meghatározottak szerint lehetővé teszi a részvétel korlátozását a tagállamokban vagy meghatározott társult vagy egyéb nem uniós országokban letelepedett jogalanyokra az EU stratégiai eszközeinek, érdekeinek, autonómiájának vagy biztonságának védelme érdekében. A támogatható országokban letelepedett, de közvetlenül vagy közvetve egy nem támogatható ország vagy egy nem támogatható országban letelepedett szervezet ellenőrzése alatt álló szervezetekre is korlátozások alkalmazhatók.

²⁹ Beleértve a 2024-ben jóváhagyott módosításokat. Emellett az Európai Nagy Teljesítményű Számítástechnika (EuroHPC) Közös Vállalkozás 2023. évi munkaprogramjában egy fellépés keretében alkalmazta a 22. cikk (5) bekezdését.

további kötelezettségek, valamint a Bizottság azon joga tekintetében, hogy kifogást emeljen a szellemi tulajdonnak az EU-n kívüli és a programhoz nem társult országokba történő átruházása ellen³⁰.

A Bizottság továbbá úgy határozott, hogy korlátozza a nem társult nem uniós országok piacközeli kutatáshoz való hozzáférését, amennyiben úgy ítélte meg, hogy a K+I együttműködés terén nem állnak fenn az egyenlő versenyfeltételeket biztosító keretfeltételek³¹. Az 5G kiberbiztonsággal kapcsolatos eszköztár végrehajtásáról szóló, 2023. júniusi közleménnyel³² összhangban a kommunikációs hálózati berendezések magas kockázatú beszállítóiként értékelt szervezetek nem vesznek részt a kommunikációs hálózati technológiák fejlesztéséhez kapcsolódó intézkedésekben.

4. A GLOBÁLIS ERŐFESZÍTÉSEK ÖSSZEFOGÁSA A GLOBÁLIS KIHÍVÁSOK EGYÜTTES KEZELÉSE ÉRDEKÉBEN

A zöld átállás tekintetében a Bizottság támogatta az óceánok fenntarthatóságával foglalkozó nemzetközi platform (IPOS) kidolgozását, továbbra is támogatta az Atlanti-óceán egészére kiterjedő kutatási és innovációs szövetséget (AAORIA), és új közös ütemtervet fogadott el az UNESCO Kormányközi Oceanográfiai Bizottságával. Az Innovációs küldetés keretében közösen irányította a tiszta hidrogénre vonatkozó küldetést és a városi átállásra vonatkozó küldetést, és támogatta a zöld növekedéssel kapcsolatos tudásplatformokat, miközben folytatta a nemzetközi szerepvállalást, többek között a G20-ak bioökonómiai kezdeményezésében.

A digitális átállás területén a Bizottság fejlett digitális partnerségeket alakított ki globális partnereivel olyan területeken, mint a mesterséges intelligencia, a kvantuminformatica és a konnektivitás. Emellett globális egészségügyi tevékenységeket is támogatott, többek között az európai és fejlődő országok klinikai vizsgálatok területén létrejött partnerségének (Global Health EDCTP3) harmadik programján keresztül. Végezetül a Bizottság az Európai Innovációs Tanácson (EIC) és az Európai Innovációs és Technológiai Intézetben (EIT) keresztül, valamint a tudás hasznosítása révén nemzetközi szinten is előmozdítja az innovációs tevékenységeket.

4.1. Élen járva a méltányos zöld átállásra irányuló globális erőfeszítésekben

A Horizont Európa keretében megvalósuló K+I beruházások hozzájárulnak a Párizsi Megállapodás, a biológiai sokféleségre vonatkozó kunming-montreali keret és más nemzetközi megállapodások végrehajtásához. Ez a beruházás formálta a napirendeket is, és hozzájárult számos szervezetnek a tudomány és a politika közötti kapcsolódási pontokon

³⁰ A Horizont Európáról szóló rendelet 39. és 40. cikke.

³¹ Adott és kellően indokolt esetben a Horizont Európáról szóló rendelet 22. cikkének (6) bekezdése lehetővé teszi további támogathatósági kritériumok beillesztését a konkrét szakpolitikai követelmények vagy a tevékenység jellegének és célkitűzéseinek figyelembevételére érdekében.

³² C(2023) 4049 final.

végzett munkájához³³. Az EU szerepvállalásának fontosságát az Egyesült Államok éghajlatváltozással, környezetvédelmi kérdésekkel és a tudománynak a politikai döntéshozatalban betöltött szerepével kapcsolatos megközelítésében bekövetkezett alapvető változások fényében is meg kell vizsgálni.

Az EU nemzetközi óceánpolitikai irányítási menetrendjéről szóló közös közlemény³⁴ hangsúlyozta, hogy a fenntartható gazdálkodás támogatása érdekében jelentős ismereteket kell szerezni az óceánokról. Egy 2023. évi megvalósíthatósági tanulmány megállapította, hogy a tudás széttagolt, és gyakran nem megfelelő a sürgős döntéshozatalhoz³⁵. Válaszul a Bizottság nyomon követi az óceánok fenntarthatóságával foglalkozó nemzetközi platform (IPOS) létrehozására irányuló munkát, amely új katalitikus mechanizmusként tájékoztatja a köz- és magánszféra döntéshozóit az óceánok fenntartható használatáról és védelméről.

A Bizottság vezette az Atlanti-óceán egészére kiterjedő kutatási és innovációs szövetség (AAORIA) 2022. évi nyilatkozatának végrehajtását az atlanti térségben folytatott óceánkutatási együttműködés támogatása érdekében. Öt új partner (az Egyesült Királyság, Norvégia, Izland, Szenegál és Ghána) csatlakozott az AAORIA-hoz, amelynek munkája a part menti közösségek rezilienciájának növelésére, az óceánmegfigyelés koordinálására és a modellezés javítására összpontosít.

Az óceánokkal foglalkozó 2025. évi ENSZ-konferencián a Bizottság bejelentette az uniós óceánmegfigyelési kezdeményezést, hangsúlyozva a Globális Óceánmegfigyelő Rendszer fontosságát és a Bizottság kötelezettségvállalását. Az Európai Bizottság és az UNESCO Kormányközi Oceanográfiai Bizottsága (IOC-UNESCO) közös ütemtervet fogadott el a fenntartható fejlődést szolgáló óceántudományok ENSZ-évtizedével (2021–2030) kapcsolatos együttműködés megerősítésére, ezáltal összehangolva az EU és az UNESCO erőfeszítéseit³⁶.

2023-ban az Európai Bizottság az Afrikai Unió Bizottságával partnerségben létrehozta az Afrika–Európa Alapítvány által uniós finanszírozással működtetett Afrika–Európa Óceánstratégiai csoportot, hogy előmozdítsa a két kontinens közötti tudományos együttműködést az óceánokkal kapcsolatos kérdésekben.

Az Innovációs küldetés 2.0³⁷ keretében az Európai Bizottság az európai zöld megállapodással összhangban előmozdította a tiszta energiára való átállás felgyorsítását. A tiszta hidrogénnel

³³ Beleértve a Föld-megfigyelési csoportot (GEO), az Éghajlatváltozási Kormányközi Testületet (IPCC), a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztéma-szolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudománypolitikai platformot (IPBES), a Nemzetközi Erőforrás Testületet (IRP) és más kezdeményezéseket, például a globális talajügyi partnerséget.

³⁴ JOIN(2022) 28 final.

³⁵ Európai Bizottság: Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság, *Seascope assessment – Feasibility study for the establishment of an Intergovernmental Panel for Ocean Sustainability (IPOS)*, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2023 (<https://data.europa.eu/doi/10.2771/903406>).

³⁶ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/2e5f29fb-cb0c-4d0d-8840-97ce0ee9730c_en?filename=ec_rtd_roadmap-cooperation-un-decade-ocean-science.pdf.

³⁷ Az Innovációs küldetés egy kulcsfontosságú nemzetközi fórum, amely az energetikai innovációs közfinanszírozás 90 %-áért felelős országokat tömöríti.

kapcsolatos küldetés³⁸ társvezetőjeként a Bizottság ösztönzi a K+I terén folytatott nemzetközi együttműködést a tiszta hidrogén globális értéklánca növekedésének támogatása érdekében. 2024 óta a misszió 38 országban 101 uniós és globális hidrogénvölgyprojektet³⁹ azonosított azzal a céllal, hogy 2030-ig megkönnyítse a nagyszabású integrált hidrogénvölgyek megvalósítását.

A városi átállással foglalkozó küldetés⁴⁰ keretében és a „Klímasemleges és intelligens városok” európai küldetésre építve a Bizottság világszerte együtt vezeti az ambiciózus városok csoportjával a nettó zéró kibocsátásra vonatkozó elképzeléseik megerősítése és a végrehajtás felgyorsítása érdekében zajló munkát. 2023 óta ez a csoport 47 ország 117 városára terjedt ki, a 2025 novemberében elindított City2City program keretében nyújtott támogatással.

A Global Gateway stratégiával⁴¹ összhangban az EU olyan kezdeményezések révén segítette a partnerországokat a környezeti adatokhoz való hozzáférésben, amelyek célja a tudomány és a szakpolitika közötti kapcsolódási pontok megerősítése, ideértve a biológiai sokféleség és a védett területek kezelésére vonatkozó programot (BIOPAMA) és a zöld növekedéssel kapcsolatos tudáspartnerséget. A Bizottság egy nemzetközi tudásmenedzsment-platformot is létrehozott, hogy megossza az új európai Bauhaus kezdeményezés keretében a szabványokkal, az iránymutatásokkal és a finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos információkat⁴².

4.2. A digitális átállás előmozdítása

2025 júniusában a Bizottság elfogadta az EU nemzetközi digitális stratégiáját, amely meghatározza az EU nemzetközi digitális együttműködésének megerősítésére vonatkozó uniós jövőképet⁴³. Ez a stratégia az európai versenyképesség fokozására, az Európa és partnerei biztonságát szolgáló digitális menetrend előmozdítására, valamint a globális digitális kormányzás és szabványok alakítására összpontosít.

Digitális partnerségek jöttek létre Japánnal, a Koreai Köztársasággal, Szingapúrral és Kanadával⁴⁴. Ezek az olyan kulcsfontosságú technológiák előmozdítására irányuló együttműködési erőfeszítésekre összpontosítanak, mint a mesterséges intelligencia, a félvezetők, a nagy teljesítményű számítástechnika, a kvantuminformatica, az 5G/6G hálózatok, az adatkormányzás, a szabványosítás és az online platformok.

2023 májusa óta az EU–India Kereskedelmi és Technológiai Tanács lefektette az együttműködés alapjait olyan kulcsfontosságú területeken, mint a félvezetők, a digitális nyilvános infrastruktúra, a digitális készségek, a mesterséges intelligencia, a nagy teljesítményű számítástechnika, valamint az informatikai és távközlési szabványosítás. Az

³⁸ <https://mission-innovation.net/missions/hydrogen/>.

³⁹ <https://h2v.eu/>.

⁴⁰ <https://urbantransitionsmision.org/>.

⁴¹ JOIN(2021) 30 final.

⁴² <https://knowledge-management.new-european-bauhaus.europa.eu/>.

⁴³ JOIN(2025) 140 final.

⁴⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/hu/policies/partnerships>.

EU–USA Kereskedelmi és Technológiai Tanács 2021-es létrehozása óta jelentős eredményeket ért el a mesterséges intelligencia, a kvantumtechnológiák, a szabványosítás, a félvezetők, az online platformok és a 6G terén.

Az EU–Latin-Amerika és Karib-térség (LAC) digitális szövetség⁴⁵ úttörő biregionális együttműködési keret. A K+I együttműködés keretében folytatott digitális párbeszédok végrehajtására irányuló stratégiai partnerségre (SPIDER) vonatkozó EU–LAC projekt a digitális átalakulás inkluzív és emberközpontú megközelítésének elfogadására összpontosít azokon a területeken, amelyek profitálhatnak a „Building the Europe Link to Latin America” (BELLA) infrastruktúra által biztosított nagy kapacitású összekapcsolhatóságból⁴⁶. A BELLA kábelkezdeményezést az európai GÉANT-hálózat⁴⁷ támogatta, amely partnerségein keresztül világszerte több mint 110 ország kutatási és oktatási közösségeit köti össze, saját biztonságos üvegszál hálózatait használva az adatszolgáltatók összekapcsolására a globális kutatási rendszerben. 2025 októberében elindult az EU–LAC nagy teljesítményű számítástechnikai hálózat. Az EU és a LAC szuperszámítógépeinek BELLA-n keresztül történő összekapcsolásával a két régió tudósai együtt fognak működni szimulációk futtatása, nagy adathalmazok elemzése és élvonalbeli feldolgozási modellek tesztelése érdekében a sürgető globális kihívások kezelése céljából, az éghajlati modellezéstől és a gyógyszerfeldvezéstől a mesterséges intelligenciáig.

Az Európa és Latin-Amerika közötti BELLA kábel sikerére építve az EurAfrica Gateway kábel várhatóan reziliens tenger alatti kábelrendszert biztosít Afrika atlanti-óceáni partvidéke mentén, tovább javítva a régió összeköttetését.

4.3. A globális egészségügygel kapcsolatos együttműködés erősítése

Az Európai Tanács 2024 januárjában jóváhagyta⁴⁸ az EU globális egészségügyi stratégiáját⁴⁹. A stratégia a K+I-t a jobb egészség, az erősebb egészségügyi rendszerek és az egyetemes egészségügyi ellátás, valamint a digitalizáció és a képzett munkaerő kulcsfontosságú tényezőjeként határozza meg.

A Bizottság a Covid19-világjárvány kezdete óta jelentősen javította a világjárványokra való felkészültséget, ötvözve az azonnali reagálási kapacitást a hosszú távú felkészültségi beruházásokkal. Azzal, hogy 2022 és 2025 között 1,28 milliárd EUR-t fektetett be több mint 121 kutatási és fejlesztési intézkedésbe, a Bizottság felgyorsította az egészségügyi ellenintézkedések fejlesztését és tesztelését, fokozva az EU jövőbeli világjárványokkal szembeni rezilienciáját is.

A Bizottság fokozta a globális egészségügyi kutatásfinanszírozók közötti koordinációt, például azáltal, hogy a fertőző betegségekre való felkészülés terén folytatott globális kutatási

⁴⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1598.

⁴⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/programming/programmes/bella-building-europe-link-latin-america_en?prefLang=hu&etrans=hu.

⁴⁷ https://network.geant.org/international_connectivity/.

⁴⁸ <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/01/29/eu-global-health-strategy-council-approves-conclusions/>.

⁴⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_22_7153.

együttműködés (GloPID-R)⁵⁰ egyik társelnöke volt, és támogatta a krónikus betegségek elleni globális szövetséget (GACD)⁵¹. A Bizottság új partnerségek – többek között a ritka betegségekkel foglalkozó európai kutatási szövetség (ERDERA) – előkészítését is támogatta⁵².

A Globális Egészségügyi EDCTP3 Közös Vállalkozás az európai és fejlődő országok klinikai vizsgálatok területén létrejött partnerségének harmadik iterációja⁵³. 2024-ben 74 globális egészségügyi kutatási projektet finanszírozott, összesen 254 millió EUR költségvetéssel. A Kongói Demokratikus Köztársaságban (KDK) 2024-ben kitört majomhimlő-járványra válaszul a Globális Egészségügyi EDCTP3 Közös Vállalkozás aktiválta sürgősségi finanszírozási mechanizmusát, és vészhelyzeti felhívást tett közzé, amelynek eredményeként kilenc projektet finanszíroztak összesen 12,1 millió EUR értékben, amelyek a majomhimlő elleni oltóanyagok expozíció előtti és utáni profilaxisáról szóló, 2., 3. és 4. fázisú vizsgálatokra, valamint felügyeleti stratégiákra és epidemiológiai tanulmányokra terjedtek ki.

A Bizottság az Egészségügyi Világszervezettel (WHO) és a Globális Antibiotikum-kutatási és -fejlesztési Partnerséggel (GARDP) való együttműködés révén is támogatja a globális egészségügyi kutatást, 28 millió EUR összegű finanszírozást biztosítva (2022–2027) a gyógyszerrezisztens bakteriális fertőzések elleni kezelések fejlesztésének felgyorsításához és a kiemelt kórokozók jegyzékének aktualizálásához. E finanszírozásból 1 millió EUR-t különítettek el a WHO és a GARDP közös SECURE kezdeményezésének⁵⁴ támogatására, amelynek célja a gyógyszerrezisztens bakteriális fertőzések kezelésére szolgáló alapvető antibiotikumokhoz való globális hozzáférés bővítése. A Bizottság „az EU az egészségért” 2023. évi munkaprogramja keretében támogatta a gyermekeknek szánt tuberkulózis elleni gyógyszerek és egy új tuberkulózis elleni vakcina kifejlesztését.

A Bizottság 7,42 millió EUR költségvetéssel hozzájárulási megállapodást kötött a WHO-val a járványokra vonatkozó K+F tervéhez, hogy támogassa a filovírusok (köztük az ebola és a Marburg-vírus) elleni biztonságos és hatékony oltóanyagok és kezelések kifejlesztését, valamint a jövőbeli járványokra való interepidemiás felkészültségi intézkedéseket. Ez a felkészültséggel kapcsolatos munka lehetővé tette a terápiás és oltóanyagokkal kapcsolatos klinikai vizsgálatok gyors végrehajtását, különösen a 2025. évi ugandai ebolajárvány idején.

Végezetül a Bizottság továbbra is elkötelezett a globális személyazonosítóadat-koalíciók keresztül történő nyílt megosztás és hozzáférés mellett, segítve a globális adatforrások fenntarthatóságának biztosítását.

4.4. Az innováció ösztönzése

Az EU elkötelezett amellett, hogy vonzó célponttá tegye magát az innovatív megoldásokat és vállalatiügyfél-projektet kereső, nem uniós országokból származó induló innovatív vállalkozások, befektetők és vállalatok számára. Ez az új európai innovációs menetrend és az

⁵⁰ www.glopid-r.org.

⁵¹ www.gacd.org.

⁵² <https://erdera.org/>.

⁵³ <https://www.globalhealth-edctp3.eu/>.

⁵⁴ <https://gardp.org/secure/>.

induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó stratégia⁵⁵ egyik kiemelt területe. A nemzetközi partnerségek megerősítésével, valamint a nemzetközi tehetségek és beruházások vonzására szolgáló lehetőségek megteremtésével – például a Válaszd Európát a tudományok terén! kezdeményezés⁵⁶ révén – az EU arra törekszik, hogy megszilárdítsa az innováció és a vállalkozói lét vezető központjaként betöltött szerepét, globális szinten ösztönözve a fenntartható fejlődést és a versenyképességet.

2025-ben az Európai Innovációs Tanács (EIC) testülete azt tanácsolta az EIC-nek, hogy dolgozzon ki nemzetközi stratégiát globális hatásának fokozása, valamint az európai induló és növekvő innovatív vállalkozások nemzetközi terjeszkedésének elősegítése érdekében. A tanácsadásnak négy fő prioritásra kell összpontosítania: 1. nemzetközi tevékenységek előmozdítása, 2. nemzetközi befektetők és vállalatok bevonása, 3. gondolatközpontú vezetés kialakítása, valamint 4. nemzetközi tehetségek vonzása. A fő célkitűzések az EIC-kedvezményezettnek abban való segítése, hogy európai székhelyük megtartása mellett globálissá váljanak; deep tech innovátorok Európába vonzása, valamint együttműködés az EIC-vállalatok iránt érdeklődő nemzetközi befektetőkkel.

2024 márciusában a Bizottság két ajánlást fogadott el a tudás hasznosítására vonatkozó vezérelvekről szóló tanácsi ajánlás⁵⁷ támogatására, nevezetesen az ipar és a tudományos körök közötti közös alkotásra⁵⁸ és a polgári szerepvállalásra⁵⁹ vonatkozó gyakorlati kódexeket. Az EU-ban és azon kívül kidolgozott több mint 150 stratégia és gyakorlat megtalálható az uniós tudáshasznosítási platform adattárában, amely a nemzetközi partnerek számára is releváns⁶⁰.

5. A KIEMELT ORSZÁGOKKAL ÉS RÉGIÓKKAL FOLYTATOTT EGYÜTTMŰKÖDÉS MODULÁLÁSA

Az elmúlt évek geopolitikai fejleményei hatással voltak az EU K+I terén más országokkal folytatott együttműködésére. Az EU szomszédságában a dinamikát az Egyesült Királyság és Svájc, valamint a Horizont Európa tagjelölt országainak társulása vezérelte. A Horizont Európa programban való, társuláson keresztüli részvétel megerősítette az EU-nak a főbb külföldi ipari gazdaságokkal fenntartott K+I kapcsolatait is. Végezetül megújult a figyelem Afrika, Latin-Amerika és a Karib-térség, valamint a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége (ASEAN) iránt, és jelentős regionális kezdeményezéseket dolgoztak ki. Kétoldalú összefüggésben az EU és a partnerországok érdeklődésére számot tartó konkrét területekkel foglalkoznak, például a Kínával való konstruktív együttműködés révén.

⁵⁵ SWD(2025) 138 final.

⁵⁶ https://commission.europa.eu/topics/research-and-innovation/choose-europe_en?prefLang=hu&etrans=hu.

⁵⁷ A Tanács (EU) 2022/2415 ajánlása.

⁵⁸ A Bizottság (EU) 2024/774 ajánlása.

⁵⁹ A Bizottság (EU) 2024/736 ajánlása – a 2024-ben elfogadott gyakorlati kódexek a szellemi javak kezeléséről és a szabványosításról szóló gyakorlati kódexek 2023-ban elfogadott kezdeményezéséből következnek.

⁶⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/industrial-research-and-innovation/eu-valorisation-policy/knowledge-valorisation-platform_en?prefLang=hu&etrans=hu.

5.1. Az együttműködés integrálása az EU szomszédságán belül

Az Egyesült Királyság 2024. január 1-jén a Horizont Európa társult országává vált, ami határozott üzenetet közvetít az EU-val közös érdekek fenntartásáról. 2024-ben az Egyesült Királyság különösen jól teljesített az Európai Kutatási Tanács (EKT) pályázati felhívásaiban, mivel a 2024 júliusában bejelentett koncepcióigazolási támogatások első számú kedvezményezettje, a 2024 szeptemberében bejelentett indító támogatások egyik legnagyobb kedvezményezettje volt, és az előző évhez képest 56 %-kal nőtt a 2024 decemberében bejelentett konszolidációs támogatások összege. 2024-ben az Egyesült Királyság volt a Marie Skłodowska-Curie-cselekvések keretében nyújtott támogatások legfőbb kedvezményezettje is.

Svájc – az EU régóta fennálló K+I partnere és a korábbi K+I keretprogramokhoz való társulása során a múltban aktív résztvevő – részvétele a Horizont Európa első éveiben a társulás hiánya miatt csökkent. A társulás 2025. január 1-jei hatálybalépésével a svájci kutatók és szervezetek ismét részt vehetnek a programfelhívásokban.

Az Európai Szabadkereskedelmi Térség (EFTA) országainak, Norvégiának és Izlandnak a K+I rendszerei, valamint az ipari értékláncok és a tudományos hálózatok szorosan összefonódnak az EU rendszereivel. Norvégia különösen jelentős mértékben hozzájárul a K+I keretprogramok kiválóságához.

A nyugat-balkáni partnerek uniós K+I keretprogramokban való részvétele jelentősen nőtt, és a Horizont Európa programban a legmagasabb szintet érte el. A K+I erőfeszítések fokozódnak, különösen a nyugat-balkáni innovációs menetrend⁶¹, a technológiaorientált kutatási infrastruktúrák támogatása és a régióknak az Európai Kutatási Térségbe való további integrációja révén.

A keleti partnerországokban⁶² uniós támogatással rendszeresen nyomon követték a 2021. évi szolgálati munkadokumentumban⁶³ meghatározott öt K+I prioritás végrehajtását. A Horizont szakpolitika-támogató eszköze szakértői támogatást nyújtott a moldovai⁶⁴ és ukrán⁶⁵ hatóságoknak a K+I szakpolitikai reformjaik kidolgozásához. A régió nehéz geopolitikai és gazdasági helyzete ellenére mind az öt országnak sikerült kormányzati reformokat végrehajtania, nemzeti tudományos stratégiákat elfogadnia és elindítania, valamint a Horizont 2020-hoz képest növelnie a Horizont Európa programban való részvételét.

⁶¹ <https://westernbalkans-infohub.eu/wp-content/uploads/2024/10/a-western-balkans-agenda-on-innovation-research-education-KI0221615ENN-1.pdf>.

⁶² Azerbajdzsán, Grúzia, a Moldovai Köztársaság, Örményország és Ukrajna.

⁶³ SWD(2021) 186 final.

⁶⁴ <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/policy-support-facility/psf-country/support-moldova-reforms-public-rd-sector>.

⁶⁵ <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/policy-support-facility/psf-country/support-ukraine-research-infrastructures-policies>.

A Bizottság arra összpontosított, hogy célzott támogatási intézkedéseket biztosítson Ukrajna számára⁶⁶, és elősegítette Ukrajna részvételét a Horizont Európa és az Euratom kutatási és képzési programjainak pályázati felhívásaiban. Például az MSCA4Ukraine nevű célzott ösztöndíjprogram támogatja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült ukrán kutatókat, és lehetővé teszi számukra, hogy folytassák kutatási tevékenységüket az EU-ban. A G7-ek tudományos és technológiai minisztereinek 2024. évi közleményével összhangban az EU Ukrajnával, a G7-ek olasz elnökségével és az UNESCO-val együtt létrehozta az ukrajnai kutatással, tudománnyal és innovációval foglalkozó nemzetközi koalíciót annak érdekében, hogy kiaknázza a K+I-ben rejlő lehetőségeket Ukrajna helyreállításában és újjáépítésében. Ugyanezt a célt követi a klímasemleges és intelligens városokra irányuló európai küldetés új SUN4Ukraine⁶⁷ kezdeményezése is, amely a városi környezet éghajlat-orientált helyreállítására irányul.

Az Unió a Mediterrán Térségért (UMT) és az EU 2022-ben miniszteri szinten K+I ütemterveket dolgozott ki és fogadott el az egészségügyre, az éghajlatváltozásra és a megújuló energiára vonatkozóan, amelyek meghatározzák az együttműködés és a gazdasági fejlődés prioritásait. A Horizont Európa 2023–2024-es munkaprogramjában elindított és 2025-ben folytatódó földközi-tengeri kezdeményezés hozzájárul ezen ütemtervek végrehajtásához, és mintegy 60 %-kal növelte az EU és a Földközi-tenger térsége közötti együttműködésen alapuló kutatást⁶⁸. A földközi-tengeri térségben folytatott kutatási és innovációs partnerség (PRIMA)⁶⁹ szintén hozzájárul ezekhez az erőfeszítésekhez a mezőgazdaság és a vízügy területén, és 2024 áprilisában további három évvel (2025–2027) meghosszabbították. A déli partnerekkel folytatott együttműködés megerősítésére irányuló új kiemelt uniós kezdeményezésként a 2025 októberében elfogadott földközi-tengeri paktum⁷⁰ lehetőséget kínál a tudományos együttműködés átalakítására közös földközi-tengeri K+I központok létrehozásával, a kutatók mobilitásának előmozdításával, egy tudománydiplomáciai központ létrehozásának támogatásával és a kék gazdasággal kapcsolatos intézkedések előmozdításával. Erre azt követően került sor, hogy 2025 májusában elfogadták az Európai Unió fekete-tengeri régióra vonatkozó stratégiai megközelítéséről szóló közös közleményt⁷¹.

5.2. Az iparosodott harmadik országokkal és a feltörekvő gazdaságokkal való együttműködés megerősítése

2025 januárjáig az Egyesült Államokkal fenntartott K+I kapcsolatok pozitívan fejlődtek a különböző területeken folytatott együttműködés fokozásával, az EU–USA tudományos és technológiai megállapodás sikeres megújításával, az átfogó K+I együttműködési menetrendet meghatározó együttes nyilatkozat aláírásával, valamint az amerikai szervezeteknek a

⁶⁶ Az ERA4Ukraine (<https://euraxess.ec.europa.eu/ukraine>) áttekintést nyújt az összes uniós és nemzeti fellépésről, beleértve az MSCA4Ukraine-t, az EKT állásajánlatait és a Közös Kutatóprogram és az EUI (Európai Egyetemi Intézet) ösztöndíjprogramját.

⁶⁷ <https://www.sun4ukraine.eu/>.

⁶⁸ A Horizont Európa 2023–2024. évi munkaprogramja: 37 téma, összesen 320 millió EUR költségvetéssel.

⁶⁹ <https://prima-med.org/>.

⁷⁰ JOIN(2025) 26 final.

⁷¹ JOIN(2025) 135 final.

Horizont Európa programban való erőteljes részvételével. Az Egyesült Államok új kormányának tudománypolitikai irányvonalában bekövetkezett változás, a kutatási kiadások prioritizálásának megszüntetése az olyan kiemelt uniós területeken, mint az éghajlat, a környezetvédelem, a tiszta energia vagy a fertőző betegségek, valamint a számos többoldalú K+I kezdeményezéstől való eltávolodás nyomás alá helyezte a transzatlanti K+I párbeszédet és együttműködést. Az uniós érdekek védelme érdekében a Horizont Európa keretében intézkedéseket dolgoztak ki a többoldalú együttműködési platformok uniós támogatásának megerősítésére, különösen az óceánmegfigyelés, az éghajlat és az adatszuverenitás területén. Ami az adatkészleteket illeti, az intézkedések közé tartozik i. az adatszuverenitási keretek kidolgozása, ii. a kritikus adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó szilárd kockázatkezelés végrehajtása, valamint iii. a nemzeti finanszírozás mozgósítása a költséges digitális szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása érdekében. Mivel az Egyesült Államok továbbra is természetes uniós K+I partner, az EU arra törekszik, hogy nyitva tartsa az egyesült államokbeli szövetségi K+I partnerekkel való kommunikációs csatornákat a közös prioritások újraértékelése és az élénk együttműködés újraindítása érdekében.

Ami Kínát illeti, még mindig nem történt előrelépés az EU és Kína közötti tudományos, technológiai és innovációs együttműködés jövőjére vonatkozó közös ütemtervről – különösen az innovációval kapcsolatos keretfeltételekről⁷² – folytatott megbeszélések terén, miközben a kutatási együttműködés keretfeltételei terén jelentős előrelépés történt⁷³. Az EU és Kína közötti K+I együttműködés az élelmiszerekkel, a mezőgazdasággal és a biomegoldásokkal, valamint az éghajlatváltozással és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos két kiemelt kutatási kezdeményezésre összpontosított, amelyek esetében az együttműködés kölcsönös előnyökkel jár⁷⁴. Tekintettel azonban a fentiekre és a Horizont Európa keretében létrehozott szellemi tulajdon használatával kapcsolatos jelentős aggályokra, a kínai szervezetek már nem tudnak részt venni a program egyik innovációs tevékenységében sem⁷⁵. A Bizottság a Kínával kapcsolatos uniós K+I tudáshálózaton (EU-KNOC) keresztül fokozta a tagállamokkal folytatott koordinációs erőfeszítéseket a megközelítések összehangolása érdekében, és több mint 13 millió EUR-t fektetett be a jelenlegi Kínával kapcsolatos ismeretek bővítésébe olyan területeken, mint a politika, a társadalom, a gazdaság és a kereskedelem, a tudomány és technológia, valamint az éghajlat.

Tekintettel nagyon erős tudományos, technológiai és innovációs kapacitására, a Koreai Köztársaságnak a Horizont Európához való 2025-ös társulása rengeteg lehetőséget teremtett a szélesebb körű és szisztematikusabb EU–Korea K+I együttműködésre olyan területeken, mint a digitális technológiák, a nanotechnológiák vagy a műholdas navigáció, valamint a tiszta energiával, az éghajlattal, az óceánokkal és a környezettel kapcsolatos kutatás és egészségügy. Ugyanez várható Japán esetében is az uniós programokban való részvételéről és

⁷² Ezek közé tartoznak a szellemi tulajdon-jogok, a jogalkotást megelőző kutatás, a megfelelőségértékelés és szabványosítás, a közbeszerzésekhez való hozzáférés, valamint a tisztességes és átlátható szabályozási keretek.

⁷³ Ezek közé tartozik a nyílt tudomány, a kutatási etika és integritás, a kutatók mobilitása, valamint a nemek közötti egyenlőség a K+I területén.

⁷⁴ A Horizont Európa 2023–2024-es munkaprogramja hét intézkedést tartalmazott, amelyek teljes költségvetése 86 millió EUR volt, amelyet az EU és Kína társfinanszírozott.

⁷⁵ Az innovációs tevékenységek magas szintű technológiai fejlettségű és a piachoz közelebb álló tevékenységek.

a Horizont Európához való társulásáról szóló tárgyalások sikeres lezárását követően, a fejlett anyagokkal kapcsolatos, folyamatban lévő együttműködés mellett. Új-Zéland Horizont Európához való társulása viszont azt eredményezte, hogy az aláírt vissza nem térítendő támogatások száma 2022 és 2024 között csaknem megháromszorozódott.

2024. július 3-án aláírták a Kanadának a Horizont Európa II. pilléréhez való társulásáról szóló megállapodást, amely lehetővé teszi a kanadai kutatók és szervezetek számára, hogy uniós partnerekkel azonos feltételek mellett vegyenek részt a program e részében. Ennek eredményeként már több mint 100 kanadai vett részt a Horizont Európa projektjeiben. Ez a szám várhatóan jelentősen emelkedni fog, mivel számos, kanadai részvételű projektjavaslat értékelése folyamatban van, vagy a támogatási megállapodás előkészítési szakaszában tart.

Az Indiával folytatott együttműködés lendületet kapott az EU–India Kereskedelmi és Technológiai Tanács (TTC)⁷⁶ elindítása óta, amely a digitális, zöld és tisztaenergia-technológiákra összpontosít. A Kereskedelmi és Technológiai Tanács 2025 februárjában Újdelhiben tartott második miniszteri találkozásán további technológiai együttműködésről állapodtak meg a tengerszennyezéssel, a hulladék megújuló hidrogénné való átalakításával és az elektromos járművek akkumulátor-újrafeldolgozási technológiáival kapcsolatos, együttműködésen alapuló kutatásba történő közös pénzügyi beruházással. Nagyobb hangsúlyt kap az indiai és az uniós induló innovatív vállalkozások együttműködésének lehetővé tétele is. Az új stratégiai EU–India programról szóló közös közlemény a technológiát és az innovációt a jövőbeli EU–India együttműködés központi pilléréként határozza meg⁷⁷. Ezenkívül az EU és India közötti tudományos és technológiai együttműködésről szóló kétoldalú megállapodást is megújították 2030-ig.

A Brazíliával fenntartott kapcsolatok különösen erősek a zöld átállással kapcsolatos technológiák, például az integrált biofinomítók és a napenergia-technológiák, valamint a biológiai sokféleség, a tengerkutató, a fenntartható városok ökoszisztéma-/természet-alapú megközelítései, a fenntarthatóság és az egészségügy területén. A Bizottság hozzájárult a G20-ak brazil elnökségének napirendjéhez, és segítette a G20-ak nyílt innovációs együttműködés előmozdítását célzó stratégiáját, a tudomány, a technológia és az innováció sokszínűségéről, méltányosságáról, befogadásáról és hozzáférhetőségéről szóló G20-ajánlások, valamint a biogazdaságra vonatkozó globális kezdeményezés 10 vezető elve elfogadásának biztosítását.

Az EU és Dél-Afrika közötti megerősített kapcsolat tükröződik a 2025. évi csúcstalálkozó eredményében és az első tiszta gazdaságot szolgáló kereskedelmi és beruházási partnerség elindításában, valamint Dél-Afrika Horizont Európa programban való kiemelkedő részvételében, amely ország mind a vissza nem térítendő támogatások volumene, mind a projektek száma tekintetében az első az afrikai országok között. Dél-Afrika vezető szerepet játszik az AU–EU innovációs menetrend végrehajtásában azáltal, hogy társfinanszírozást nyújt számos K+I együttműködési kezdeményezéshez, például a fenntartható energiával kapcsolatos hosszú távú közös AU–EU kutatási és innovációs partnerséghez (LEAP-SE). Az

⁷⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_23_596.

⁷⁷ JOIN(2025) 50 final.

EU 2025-ben szorosan együttműködött a G20-ak dél-afrikai elnökségével, támogatva a tudományos szerepvállalásra vonatkozó G20-ajánlások elfogadását.

5.3. Az Afrikával, Latin-Amerikával és a Karib-térséggel, valamint Délkelet-Ázsiával fennálló uniós partnerségek elmélyítése

A Bizottság 2023-ban az Afrikai Unió Bizottságával és a tagállamokkal karöltve a közös AU–EU innovációs menetrend kidolgozásával és elfogadásával eleget tett azon kötelezettségvállalásának, hogy fokozza az Afrikával folytatott K+I együttműködés támogatását. Az AU–EU innovációs menetrend új keretet hoz létre a népegészségügyre, valamint a zöld és digitális átállásra összpontosító kutatási eredmények felhasználására annak érdekében, hogy a technológia és a szakértelem megosztása révén támogassa a munkahelyteremtést és a növekedést⁷⁸. A Horizont Európa Afrikával kapcsolatos kezdeményezései évente átlagosan 40 %-kal növelték a két régió kutatói közötti együttműködést⁷⁹. Az AU és az EU közötti, élelmezés- és táplálkozásbiztonsággal, valamint a fenntartható mezőgazdasággal foglalkozó K+I partnerség több mint 70 afrikai és európai kutatásfinanszírozót fog össze. A Global Gateway Afrika–Európa beruházási csomag keretében az Afrika–EU úrparterségi programot 100 millió EUR összegű beruházás támogatja, amely az úralapú szolgáltatások fejlesztésére összpontosít, előmozdítva különösen a Kopernikusz igénybevételét a veszélyes időjárással és az éghajlatváltozással kapcsolatos ismeretek korai előrejelző rendszereinek javítása érdekében, megerősítve az EU és Afrika közötti intézményi együttműködést, valamint támogatva az űripar képességeit. A „zöld átállással foglalkozó regionális kiválósági központok (RCoE-k)” egy 80 millió EUR összegű program, amelynek célja, hogy jobb adat-előállítás, -hozzáférés és -megosztás révén támogassa a tudástermelést és -kezelést. Az Afrikai Tudományos Akadémia által végrehajtott, a tudományos kiválóságot célzó afrikai kutatási kezdeményezés (ARISE) program kísérleti szakaszára építve hasonló, 25 millió EUR összegű támogatást jelentettek be a második szakaszra, ami további kötelezettségvállalásokat váltott ki az AU tagállamai részéről. A tudományról, a technológiáról és az innovációról szóló AU–EU magas szintű szakpolitikai párbeszéd 15. évfordulójának alkalmából 2025 októberében számos rendezvényt szerveztek, többek között a tudományban alkalmazott mesterséges intelligencia Afrika–Európa együttműködésekben betöltött szerepéről szóló munkaértekezletet, a tudománydiplomáciáról szóló AU–EU párbeszédet, az Unió a Mediterrán Térségért partnerségben szervezett innovációs vásárt, valamint az AU és az EU K+I vezető tisztviselőinek ülését.

A Latin-amerikai és Karibi Államok Közösségével (CELAC) folytatott együttműködés új lendületet kapott a K+I-ről szóló első EU–CELAC miniszteri találkozóval, amelyre 2025 szeptemberében került sor Brüsszelben. Ezen az ülésen az EU és a CELAC miniszterei jóváhagyták az EU és a CELAC közötti kutatási és innovációs együttműködésről szóló miniszteri nyilatkozatot és új menetrendet, amely három munkacsoportot hozott létre i. az egészségügy, ii. az éghajlatváltozás, a környezeti fenntarthatóság és az energetikai átállás,

⁷⁸ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/system/files/2023-07/ec_rtd_au-eu-innovation-agenda-final-version.pdf.

⁷⁹ A Horizont Európa 2023–2024. évi munkaprogramja: 30 téma, összesen 300 millió EUR költségvetéssel.

valamint iii. a tudomány területén alkalmazott mesterséges intelligencia területén, kiegészítve a kutatási infrastruktúrával foglalkozó meglévő munkacsoportot. Minden csoport operatív ütemterveket dolgoz ki, amelyek meghatározzák az adott kiemelt területen folytatott biregionális együttműködés prioritásait, tevékenységeit és elérendő eredményeit. Az EU–LAC innovációs együttműködési kezdeményezés 2023 októberében indult azzal a céllal, hogy létrehozza és működőképesé tegye a meglévő induló innovatív vállalkozások inkubátorainak és akceleratorprogramjainak hálózatát, valamint strukturálja az uniós tagállamok innovációs jelenlétét a LAC-régióban. A karib-tengeri térségben elindították a Global Gateway beruházási menetrend (GGIA) sargassumra vonatkozó intézkedését, amely az uniós fejlesztési együttműködést K+I dimenzióval ruházta fel.

Az EU versenyképessége és biztonsága szorosan kapcsolódik a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségéhez (ASEAN), ezért az EU-nak meg kell erősítenie a K+I terén a régióval folytatott együttműködését. Az együttműködés a zöld technológiákra, a digitális átalakulásra, az egészségügyi innovációkra, valamint a regionális integrációval (kutatási infrastruktúrák, tehetségek mobilitása, technológiatranszfer) kapcsolatos tapasztalatok megosztására összpontosít. A tudományról, technológiáról és innovációról szóló ASEAN–EU párbeszéd további együttműködési területeket határozott meg: innováció/induló vállalkozások, tudománydiplomácia és nemek közötti egyenlőség a K+I területén.

6. KÖVETKEZTETÉSEK

A K+I globális megközelítésének 2021. évi elfogadása óta jelentős, előre nem látható külső fejlemények történtek, például Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja, az eszkalálódó közel-keleti konfliktus, az Egyesült Államok tudománya, éghajlatváltozásra, környezetvédelemre vagy egészségügyre vonatkozó politikáinak alapvető változásai, valamint az úttörő technológiák, például a mesterséges intelligencia alkalmazásában bekövetkező gyökeres változások. Ezek a fejlemények alapvetően befolyásolják a globális K+I környezetet, és szükségessé teszik, hogy az EU sokkal határozottabban védje meg politikai és gazdasági érdekeit, és világszerte népszerűsítse értékeit. A tudományos élet szabadságának, a tudományos kutatás szabadságának és a nemek közötti egyenlőségnek központi eleme az EU azon törekvése, hogy a legjobb tudományos tehetségeket vonzza, amit a Válaszd Európát a tudományok terén! kezdeményezés is támogat.

Az EU reagált ezekre a kihívásokra, például a kutatásbiztonság fokozásáról szóló tanácsi ajánlás elfogadásával, a tudománydiplomácia európai keretének kidolgozásával, a nemzetközi K+I együttműködés elveiről és értékeiről szóló többoldalú párbeszéd létrehozásával, valamint a kulcsfontosságú globális partnereknek a Horizont Európa programhoz való társulásával, ugyanakkor egyenlő versenyfeltételeket és viszonyosságot teremtve, különösen Kínával. Az európai zöld megállapodás melletti elkötelezettség fenntartása mellett az uniós prioritások a tiszta átállás és az EU versenyképességének megerősítése felé mozdultak el, különös tekintettel a védelemre és a kettős felhasználásra is.

A K+I-nek az EU versenyképességének középpontjába helyezése azt is jelenti, hogy azt az EU külső tevékenységének középpontjába kell helyezni. Az EU-nak példamutató vezető

szerepet kell vállalnia abban, hogy a K+I-t a béke és a multilateralizmus elérésére, valamint az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési céljainak megvalósítására használja fel, többek között az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség csökkenése elleni küzdelem révén. Ebben az új összefüggésben továbbra is érvényesek a nyitottságnak és a biztonságának a kutatás és innováció globális megközelítésében meghatározott elvei. Egyes területeken további fejlesztésekre és kiigazításokra van szükség. Ezek közé tartoznak a nemzetközi K+I együttműködés terén az egyenlő versenyfeltételek és a kölcsönösség megteremtéséhez kapcsolódó területek, figyelembe véve az olyan tematikus prioritásokat, mint a versenyképesség, az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokra helyezett nagyobb hangsúly, valamint a földrajzi prioritások megváltoztatása. Ez elengedhetetlen annak biztosításához, hogy az EU megvédje érdekeit, és továbbra is a K+I élvonalában maradjon, miközben megbízható partnerként számíthat a világ többi részére.